משנה · אחרונים · רש״ש · סדר קדשים

רש״ש על משנה כריתות

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש״ש על משנה כריתות

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשש-על-משנה-כריתות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ד 5
פרק ב 6
משנה א 6
משנה ג 6
משנה ד 6
פרק ג 8
משנה א 8
משנה ג 8
משנה ד 9
משנה ה 9
משנה ו 10
משנה ז 11
משנה ח 11
משנה י 11
פרק ד 11
משנה א 11
משנה ב 12
משנה ג 13
פרק ה 14
משנה ב 14
משנה ה 14
פרק ו 15
משנה א 15
משנה ג 15
משנה ה 15

פרק א

משנה א

בתוי"ט ד"ה כריתות כו'. יש מהן בחנק ויש מהן בסקילה. נקיט שתי הקצוות הקלה והחמורה שבהן. אבל יש מהן גם בשרפה והוא אשה ובתה:

שם ד"ה הבא על האם כו' והמגדף עד והמחלל שבת כו' אלא דלא בעי למפסק בין כריתות דעריות ויותר נכון כל' רש"י ובין כריתות שע"י ביאה:

שם ד"ה ובעל אוב כו'. ובפ"ז דסנהדרין קתני נמי וידעוני דהתם לענין מיתה חילקן הכתוב כו'. ול"ד דאטו בתרי קטלי קטלינן ליה. ולענין חיוב אכל חד אם עשאו לבדו אף אם לא חילקן הי' חייב ועי' בגמ'. גם מה שהביא זאת מסנהדרין תמוה. דשם אינו מבואר יותר ממה דאיתא בגמרא שלפנינו:

[**שם ד"ה והסך כו' דכתיב למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו (כל הימים)**. ליתא במקרא ואולי הוא נמשך למטה. מהגרמ"ש ז"ל]:

שם בסה"ד ותמיהני על הרמב"ם כו' פי' להא דיהוא כו'. ולי אין קושיא כלל. דהא דיהואחז ל"נ בשה"מ הוא משום דלא הוה אבל בדין הי' למשחו בו כשלמה וכיואש לכן מיסתם ליה סתומי הרמב"ם כמו הברייתא. אבל יהוא אף דאז היה עדיין הש"מ לא היו רשאין למשחו בו כי אם באפרסמא דכיא. ולהכי לא חשבתו הברייתא קמייתא בהדי הנך משום דלא דמי להו:

שם בתו"ח ד"ה ומסיים רש"י ואיכא למ"ד כו' וצ"ל לפי"ז דעבודתו בכך כו'. וכ"כ רש"י בעצמו בסנהדרין (סוף דף ס"ד) וא"כ קשה דהיינו עובד עבודת כוכבים. וכה"ג דייק הש"ס שם (בע"א) לענין מולך. וע"כ מגדף דהכא הכוונה על ברכת השם וכפירושו בעצמו לקמן (ז' רע"ב):

משנה ב

בתוי"ט ד"ה ועל שגגתן חטאת כו' כסבור בהמות אלו של צבור מותרות בבמות ומוקי ליה לקרא בבמת יחיד וברש"י וכסבור במות אלו של ציבור מותרות. ולא הבנתי דאימתי נאסרו הבמות בשילה ובב"ע. הרי בשילה היתה בפנים הבמה הגדולה דהיינו מזבח שעשה משה. ואפי' לר"ה בזבחים (ס"א ב') דעשו מזבח אבנים שמה מ"מ גם מזבח משה היה עומד אצלו ע"ש בפרש"י. ובב"ע הרי גנזו שלמה עפרש"י בשבת (נ"ה). אולם גם גי' התוי"ט אינו נוח לי. ועוד דלפ"ז נצטרך להגיה בס"ד ומוקי לי' לקרא בבהמת יחיד:

שם ד"ה וחכ"א כו' אדר"מ מהדר דאמר חוץ ממטמא מקדש וקדשיו כו'. ואינו כלום דחוץ ממטמא כו' אינו מפיק אלא מא"ת כדמפרש הש"ס לעיל. ומגדף לדברי חכמים פטור אף בודאי חטא:

משנה ד

במשנה אר"י אימתי כו' אבל כו' ונאכל. ואמרינן בגמרא משום דמודה ר"י במחו"כ (ר"ל דלא בעי ידיעה). ומשמע לי מדברי התוספות לקמן (כ"ב ב') דגם ת"ק לא פליג עלי' בהא. אבל מפירוש הרמב"ם כאן ולקמן ספ"ה (והרע"ב אחריו) ובחבורו פ"א מהלכות מחוכ"פ ה"ז מוכח להדיא דס"ל דת"ק פליג דאף מחו"כ צריכין ידיעה. ולכאורה נראה דע"כ ל"פ עלי' אלא בהא דקאמר ונאכל. משום דבעו ידיעה אבל להתכפר לאכול בקדשים מודה לר"י דמייתו ומתנו. דהא גם אם כל אחת תביא לעצמה הוה בלא ידיעה. לכן טפי ניחא שלא להרבות בחטאות ספיקות עיין לקמן (ח') ברש"י במשנה ד"ה ואין השאר עליה חובה. ונראה דיש עוד נ"מ בפלוגתייהו אם נודעה אח"כ האשה שילדה מין חובה לר"י פטורה כמו באשם מעילות לקמן (כ"ב ב') דאמר רבא מדברי שניהם נלמד אשם ודאי ל"ב ידיעה לכתחלה ע"ש. וכן באשה אחת שהביאה על הספק ואח"כ נודע שהפילה מין חובה לר"י פטורה. ולת"ק חייבת. ועוד נ"מ באשה אחת שנודע שהיא חייבת אחר הזאה דחטאת ספק לר"י נאכלת דהרי פטורה להביא אחרת ולת"ק אינה נאכלת דהא צריכה להביא חטאת אחרת ועמש"כ לקמן (כ"ו ב') בזה בס"ד. אבל מפירוש הרמב"ם לקמן בספ"ה וכן בחבורו שם משמע דלת"ק אין מביאין כלל בשותפות וצריך טעמא. ושמא משום דזה שמביאה על הספק ומתירתה לאכול בקדשים אף בלא ידיעה ילפינן בנזיר (כ"ט) מקרא. אבל שיביאו שתיהם ויתנו אין לנו וצ"ע:

שם בתוי"ט ד"ה אר"י. וכן נמי באשם תלוי שם במ"ה פ"ה כו'. נראה למחוק תיבת תלוי וצ"ל במ"ד וע"ש בדבריו בד"ה ריא (דבמ"ד) וגם שם נראה למחוק תיבת תלוי. ומתחלה הייתי רוצה להעמיס בכוונתו כגון שהיו מונחים במקום אחד כזית חלב וכזית שומן. ובמק"א שני זיתי שומן. ואכל אדם אחד כזית מאלו. והשני מהשניים שלא יביאו שניהם א"ת א' ויתנו. ושוב חזרתי מזה מפני כמה טעמים. א) דאין ד"ז מבואר שם פ"ה. ב) מדוע לא יביאו ויתנו בכזה דהרי בא"ת לא כתיב הודע. ג) דנראה דכ"א לעצמו אינו מחויב להביא א"ת דלכאו"א ה"ל ס"ס:

פרק ב

משנה א

במשנה ארבעה מחוסרי כפרה. לשון הרע"ב שמביאים כפרה כו'. וכ"ע התוי"ט וז"ל רש"י מביאין חטאת כו'. ול"נ דהרע"ב שינה לשון רש"י בכוונה דראב"י אומר אף גר מח"כ והוא אינו מביא חטאת כדלקמן:

שם בתור"ע אות ד' העלה בצ"ע דהא לקמן (ט' ב') מוקי סתמא דמתניתין כריב"י דאמר דנזירות טהרה משביעי הוא דחיילא וא"כ ליכא עיכובא בקרבן ונימא דראב"י כוותיה ס"ל. אי דס"ל כרבי דאמרינן בנזיר (י"ח ב') אליביה דמונה אע"פ שלא הביא קרבנותיו. ולי י"ל עפ"י סוגיא דיבמות (ל"ז) דאביי ורבא מהדרי כאו"א לאוקמי דראב"י אליבא דהלכתא ע"ש. וה"נ הרי קי"ל כרבנן בנזיר שם דאינו מונה עד שיביא חטאתו וכמו שפסק הרמב"ם בפ"ו מהנ"ז להכי רוצה הש"ס לאוקמי ג"כ הא דראב"י דהכא אליבא דהלכתא:

משנה ג

במשנה ומצורע שנתנגע נגעים הרבה. עפרש"י. וכתב התוי"ט ואיכא למידק אי ה"נ כשהיה ראוי להביא קרבנותיו אי מתחייב על כל נגע כו'. פשוט דר"ל שנתנגע ביום השמיני להבאת ציפרין שהוא יום הבאת קרבנותיו כדכתיב בפרשה ומבואר במשנה פי"ד דנגעים ותימה על המחבר נ"ת שהבין דיום הבאת ציפרין קרוי ראוי להבאת קרבנותיו וכן הביא בשם ס' מ"ח ואשר ע"כ תמה על התוי"ט שלא כדת. ושגיאות מי יבין:

משנה ד

במשנה ועל בטוי שפתים ועל טומאת כו'. מפרש"י והרע"ב משמע דהוי גרסי טומאת כו' קודם בטוי וכסדרן בכתוב. והתוי"ט לא הרגיש בזה:

שם במשנה זה חומר כו' שעשה בה את המזיד כשוגג. התוי"ט כתב בדעת הרמב"ם בפירושו דס"ל דה"נ הוקשה אשה לאיש לענין דאף כשהיא שוגגת חייבת מלקות. והא דת"כ ל"ק דיליף ליה מקרא ע"ש. לכאורה אישתמיטתיה דעת הרמב"ם בחבורו שם דקטן בן ט' חייב הוא נמי בקרבן. וא"כ אין כאן קושיא כלל מהא דת"כ. ואולי יכוון להקשות מדוע לא ילפינן נמי לקטנה שתהא חייבת כמו דאם הוא קטן דחייב (לשיטתו בחבורו) וכדילפינן לחייבה שוגגת ממה שהוא חייב בשוגג. ולזה אמר דילפינן מקרא ור"ל מדכתיב אשה דמשמע גדולה. אמנם באמת נראה דבפירושו ס"ל כהתוספות דבקטן הוא פטור ולא מרבינן בת"כ אלא לחייב אותה. וזה מוכח בפירושו דהתחיל לבאר דבשאר עריות קטנה שבא עליה גדול חייב. וכן קטן חייבת הנבעלת אם היא גדולה. וכשבא לבאר דין דש"ח לא כתב רק דא"ח אם היא קטנה. משמע דבהוא קטן אין דינה

חלוק משאר עריות. ונראה עוד מפירושו דגם בהוא ישן והיא ערה היא חייבת כבשאר עריות מדלא כתב בה חלוקא דלפטור אלא כשהיא ישנה. ויליף זה מקטן דת"כ דמרבה לה לחיובא. וכ"מ מלשון התוי"ט שכתב ולענין זה לרבות שוגג כמזיד. משמע ולא זולת:

הקשה לי חכם א' דלפי מה שפסק הרמב"ם כר"ע דלעיל דש"ח היינו חציה שפחה וחציה ב"ח ומאורסת לע"ע היכא מ"ל בקטנה דהרי אין קידושיה כלום. ועי' בגיטין (מ"ג). והשבתי לו דמ"ל עפ"י האמור בירושלמי כתובות פ"א סוף הלכה ב' בת ג' שנים ויום א' ונמלכו ב"ד לעברו הבתולין חוזרין כו'. וכ"נ פשוט בבת יב"ש ויום אחד וא"כ מ"ל שקבלה קדושיה בהיותה בת י"ב שנים ויום אחד. ואח"כ נמלכו ב"ד לעבר אה"ש והרי היא קטנה. וקידושיה לא פקעו דהרי אז היתה גדולה. אולם יש לבעה"ד לחלוק ולומר דנעשה קטנה למפרע וא"כ פקעו ממילא הקדושין. והחכם השואל תירץ דמ"ל בישראל שבא על ח"ש וחב"ח וילדה לו בת וגם היא דינה כח"ש וחב"ח. ולצד חירות שבה הוא אב ויכול לקבל קידושיה:

בתו"ח (במ"ה) הקשה הלא משנה זו נמי מיירי בחילוק שבין כל העריות לש"ח כמו משנה הקודמת. ומדוע לא שנאן ביחד והפסיק בינם בבבא דאיזו שפחה כו'. ועוד דקדק למה לא סיים כאן משא"כ בשפחה כדלעיל. (הן גם שם לא סיים בבבא אחרונה. ואולי דשם סמיך על הקודמים. או על מה דתני אח"ז זו חומר מכלל דהא דחשיב ראשונה קולי בש"ח). ונדחק בישובם ע"ש. ול"נ משום דדיני משנה זו נוהגין בחד צד גם בש"ח דהיינו באם הוא קטן או ישן או שוגג והיא לא. היא חייבת (עמש"כ לעיל ובהה"מ פ"ג מהלכות א"ב) משא"כ בחילוקי משנה דלעיל. ולזה נכון מאד פירוש הרמב"ם לעיל בחייב על כל ביאה וביאה דהיינו אפילו שלא כדרכה ונד מפרש"י. משום דאזיל לשיטתיה (בחבורו שם) הלכה י"ד דהיא חייבת על כל ביאה וביאה וא"כ בצד זה שוה ש"ח לשאר עריות ולא ה"ל לחשבה שמה ונכון בעז"ה:

שם ברע"ב ד"ה והמפלת תאומים כו'. כגון שנתעברה ג' והפילה אחד כו' כ"כ רש"י. לולי פירושו הנל"פ דמיירי כמו בבבא דרישא דהראשון היתה נקבה בת קיימא ואחרי שבועיים עברה שני זכרים תאומים והפילה הראשון בתוך שמונים ללידה ראשונה והשני בתוך מ' לנפל הראשון ואחר פ' ללידה הראשונה. שוב התבוננתי דרש"י אזיל לשיטתי' לקמן בגמרא ד"ה מפלת תאומים איצטריכא ליה ע"ש. אבל משם אין הכרע דיל"פ דסד"א דב' נפלי התאומים חדא לידה אריכתא היא והואיל דהראשון היה בתוך מלאת דלידה הראשונה גם הנפל הב' נמשך אחריו וחשיב גם הוא בתוך מלאת דלידה הראשונה דאזלינן בתר אתחלתא קמ"ל דלא:

שם בתוי"ט ד"ה והפילה כו'. דאטו ברשיעי עסקינן. ובמחכ"ת הא אפי' ברשיעי לא מ"ל בתוך מלאת דזכר דהא ביום ארבעים גופי' עדיין מיא בעלמא היא. והכ"מ שהביא לקמי' שפיר קאמר דהתם מיירי אחר מ'. וכן בהא דלעיל בפ"ק מ"ל באור למ"א. ומש"כ ע"ד הכ"מ ואני אומר שא"צ לכך כו'. אני אומר שא"צ לכך ולכך דאפשר בתאומים. ואף שכ' ברישא היולדת דמשמע דכלו חדשיו. י"ל שהראשון נגמר צורתו לשבעה והב' ה"ל לגמור לט' והפילתו ביו"ד לתשיעי דקי"ל דהיולדת לט' א"י למקוטעין עי' בנדה (כ"ז) ותבין. אמנם עיקר דינו דהרמב"ם תמוה אצלי דכיון דיש עליה ודאי חיוב מהטומטום והאנדרוגינוס הא אריב"נ לעיל ספ"ק שלספק אם יש ודאי ביניהם תאמר על הודאי ותיפטר וע"ש בפרש"י. ואין לומר דמיירי שכבר הביאה על הראשון אחר פ' מלידתו ובתוך ימי מלאת דהנפל. דהא פסק שם לעיל בהלכה ה' דאם הביאה תוך מלאת של ולד זה אפי' על ולדות הראשונים לא יצאת. (ולפי מה שפרש"י לקמן דלדברי חכמים ולד שני גורם לקרבן וראשון ל"ל קרבן. א"כ בדינו של הרמב"ם על הנפל חייב ודאי ועל הטומטום והאנדרוגינוס חיוב ספק). ואפשר ליישב דברי הרמב"ם דמיירי שהפרישה על הולד הראשון קודם שהפילה השני. ונאמר דללידה שלאחר הפרשה אינה מטהרה עי' זבחים (ו') דמבעי' אי עולה מכפרת על עשה דלאחר הפרשה ולפירש"י שם (ר"ד ז') לא איפשטא. ועי' שבת (ע"א ב') בפלוגתת ריו"ח ור"ל ובתוס' שם (ע' ב') ד"ה נודע:

פרק ג

משנה א

במשנה שנים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי כו'. פי' הרע"ב (והוא מהרמב"ם) טעם דפטור (אליבא דחכמים) דכתיב או הודע כו'. ותמיהני דהא מוקי להאי קרא בגמרא באחד דא"ל אכלת חלב והוא אמר איני יודע (עי' בתוס'). וגם הגמרא לא מיבעי' אלא אם טעמייהו משום דאדם נאמן ע"ע כו'. אבל לא מטעם הקרא:

משנה ג

במשנה כאלו אכלן קליות דברי ר"מ וחכ"א כו' בגמ' איבעי להו ר"מ לחומרא קאמר או לקולא קאמר כו' ופירש"י לחומרא כאלו אוכל כו'. אף אם שהה כו' יותר מכדי אכילת פרס כדי אכילת קליות בסמוך זל"ז כו' כצ"ל. ורמב"ם פי' דפלוגתייהו הוא רק באכלן כאכילת קליות ממש דהיינו שאכל הכזית בחלקים דקים חלק אחר חלק תכופות וסמוכות זל"ז ושהה בזה אפי' כל היום כולו לר"מ מצטרפות. ולרבנן דוקא באכלן בכדי אכ"פ. ומשמע דבהפסיק בינתיים לא פליג ר"מ. והרע"ב הרכיב ב' הפירושים כאחד

ועשה ב' פלוגתות בין ר"מ לחכמים ע"ש. ונ"ל להכריע כדבריו. דמלשון כאילו כו' משמע כפרש"י דמיירי בהפסיק בינתיים. ומיתור לשון שבדברי חכמים מתחלה ועד סוף מוכח דשמעי לר"מ דזמן אכילתו ולעיסתו לא מיחשב בשיעור שהייה (ולכן אם אכלן כקליות ממש אפי' כל היום כולו מצטרפין) וחכ"א עד שישהה מתחלה ועד סוף דר"ל מתחלת אכילתו עד סוף אכילתו. דגם זמן אכילתו מצטרף לשיעור השהייה:

משנה ד

במשנה א"ל אינו מן השם. כה"ג במכות (כ"א ב') במשנה:

שם בתוי"ט ד"ה ארבע חטאות כו'. ואפי' לר"ש כו' כמו שאכתוב כו' בספ"ה. אבל מה יענה על חטאת דיוה"כ דאינה מחמת קדשים. ובהדיא פלי"ג באוכל נבלה ביוה"כ:

משנה ה

במשנה הבא על בת בתו חייב כו'. לכאורה לפי פסק הרמב"ם בפ"ב מהל' א"ב הל"ו דהבא על בתו מנשואתו חייב שתים משום בתו ומשום אשה ובתה. ונראה פשוט דה"ה (או אפשר כש"כ דבה כתיב אזהרה מפורשת ערות כו' או בת בתך ל"ת משא"כ בתו דילפינן לאביי כדא"ל ולרבא כדא"ל בהנשרפין) בבת בתו מנשואתו. ונ"ל דאפי' להראב"ד שהשיגו בזה (עי' טעמו בלח"מ שם) מודה דאם אנס אשה וילדה בת דנאסרה עליו משום בתו מאנוסתו ואח"כ נשא את אמה דחייל על הבת ג"כ אסור אשה ובתה ע"י כולל דשאר בנותיה מאיש אחר והלח"מ שם שגה בזה במחכ"ת. וא"כ קשה מדוע לא חשיב כאן איסור דבת בתה ויהיה שמונה. וי"ל דהתנא רצה לאשמעינן בסיפא בת בת אשתו בפ"ע דיש בה ג"כ כל השמות הללו. וזה ממילא מובן דבהצטרפותם יהיו ח' חטאות. ודע דבירושלמי ר"פ נושאין מבואר להדיא שלא כדברי הרמב"ם דז"ל שם בעון קומי ר"א בת בתו מן הנשואין ב"ב מן האונסין. א"ל כל שם בת בת אחת וע"ש. דמוכח דבכ"ע א"ח אלא אחת ואף באנס ואח"כ נשאה ודלא כמש"כ דבזה גם הראב"ד מודה:

שם וכן הבא כו' ועל בת בתה. וכתב הרע"ב ומ"ל שהיא אחות אשתו כגון כו'. והוא מפי' הרמב"ם תימה דגם בהיתר מ"ל כגון שהיה לחתן אשתו בת מאשה אחרת ונשאה זה ועמש"כ לקמן במשנה הסמוכה:

שם בתוי"ט ד"ה ואשת אחיו כו' אבל התוס' כתבו וי"ל דמיירי כו' דהוא עצמו כ"כ ממזר. נ"ל דר"ל דע"כ אותו שנשאה הוא ממזר דהא ת"ק לא מיירי בעבד איסורא כמש"כ לקמן ולכן י"ל בטח דאחיו כ"כ ממזר. ונ"ל דכמו כן מש"כ הרע"ב א"נ אם היו אחי אביה ממזרים ר"ל שהיו (כלום) [כולם] ממזרים אף אותו שנשאה וא"כ תו לא נצרך לומר מש"כ קודם שקדושין תופסין בח"ל. ודלא כמש"כ התוי"ט עליו דל"ד:

שם ד"ה הבא כו'. ונשא בת לאה שהיתה לה מיעקב כו'. בס' נ"ת מביא בשם ב"ד להגיה שהיתה לה מאיש אחר כו' ה"ה בת בן אשתו ובת בתה. ולעד"נ של"ד כלל דעל בת בנה ובת בתה (בגוף אחד) א"ח אלא חטאת אחת כיון דנאמרו בלאו אחד כמו במשנה הסמוכה לקמן להאמרו לו ועמש"כ שם. ול"נ לסרס דבריהם ולתת הבת לרחל מאדם אחר והבן ללאה מיעקב ותהיה הבת הנולדה מהן בת בתה (כציור דמתניתין) ובת בנו. וכצ"ל בקושייתם (על הסיפא). והא דלא הקשה ר"ב ברישא אמאי לא חשיב גם בת בנו כגון שבא בנו על בתו והולידו בת. דבזה ודאי חייב שתים כיון דכתיב או בת בתך דאו בא לחלק כדמוכח בסנהדרין (ס"ה) ע"ש בפרש"י ד"ה חלוקין הן במיתה. משום דעדיפא ליה להקשות ממה שבא ע"י היתר:

משנה ו

במשנה הבא על חמותו כו'. עי' בפירוש הרע"ב והוא מהרמב"ם. הן בפשוט יל"פ בהיתר כגון ראובן נשא אשה ובנו נשא אמה ואח"כ נשא ראובן ג"כ את אחות חמותו. (ובהכי לא נצטרך ג"כ למה שנדחק התוי"ט בהסדר. וגם לפי גירסתינו בסדר המשנה שבגמרא אחות אשתו אחר אשת אחי אביו לא יעלה יישובו). וכן תפרש הבא על אם חמותו שבנו נשאה ואח"כ נשא הוא עוד את אחותה. ועד"ז אם חמיו. וכ"נ שהבין רש"י מדלא פירש כלום בזה ואולי לא רצו לפרש באיסור כולל כמש"כ התוספות לעיל. או משום יגדיל תורה ויאדיר:

שם ריבנ"א הבא ע"ח כו'. לכאורה צ"ל דס"ל איסור כולל אפילו בשני שמות ודלא כרבי יוסי (עיין תד"ה הכא בסופו) ואולי י"ל דכולהו הוויין שם אחד שם חמות ולענין זה דריש ריב"נ זימה היא הכתוב עשאן לכולן זימה אחת שדרש ר"א בשם ריו"ח אליבא דרבנן לענין שא"ח אלא חטאת אחת. גם י"ל דמ"ל באיסור ב"א כגון דשוויין אינהי שליח לקבלת קידושיהן:

שם א"ל שלשתן שם אחד. פירש"י ובחד לאו. ותימה דהא כתיבי בתרי לאוי ערות אשה ובתה ל"ת. את בת בנה כו' לא תקח ובסנהדרין ר"פ הנשרפין ילפינן דורות דלמעלה מדורות דלמטה ע"ש. ואולי דרשינן את בת בנה ואת ב"ב למעלה אלא תגלה. ולא תקח חוזר ג"כ אכולהי לאורויי דדרך ליקוחין אסרה תורה. וכדבר"פ נושאין. וע"ע בקדושין (ס"ז ב'). אח"ז מצאתי בירושל' ר"פ נושאין וז"ל מ"ט דריב"נ מה אשה ובתה ובת בתה בשני לאוין אף אשה ובת בנה ובת בתה בשני לאוין. מ"ט דרבנן מה בת בנה ובת בתה בלאו אחד אף אשה ובתה (כצ"ל) כו' ובת בנה בלאו אחד. והשתא מקויים פירש"י. ועי'

בפי' הרמב"ם פי' אחר ולע"ד נל"פ שם אחד הוא מה שפי' לנו ר"א בשם ריו"ח לקמן בגמ' זימה היא הכתוב עשאן לכולן זימה אחת:

משנה ז

במשנה הבא על אחותו כו' ועל אחות אמו (**בהעלם אחד**). ונראה דטעותא היא לפי מאי דמפרשינן בגמרא דבאחותו שהיא אחות אביו כו' קמבע"ל. ולפי מאי דפשיט רב אשי בשבת (ע"א ב') דלריו"ח ידיעות מחלקות וכ"פ הרמב"ם י"ל הגי' ובא לאפוקי בנודע לו תחלה שהיא אחותו ואח"כ נודע לו שהיא ג"כ אחות אביו כו' אולם במשב"ג ליתא:

משנה ח

במשנה שכך היו מוכי שחין כו' הולך לו ע"פ כו'. פירש"י שלא יהא מאוס ברגל כו'. והוא דוחק דלכאורה יותר הוא מאוס באבר מחותך לגמרי. ולעד"נ משום דשנינו בתוספתא ספ"ו דמקואות האבר והבשר המדולדלין באדם הרי אלו חוצצים כ"ה גי' הרא"ש בפ' בתרא דנדה סי' כ"ו ובטור סימן קצ"ח וכ"פ בשו"ע שם סעיף כ"ב. (לאפוקי מגי' שלפנינו אינן חוצצים וכ"ה בר"ש פ"ט מ"ד ובסמ"ג שהביא הב"י שם) ולכן בע"פ שנצרכו לטבול מטומאתן לעשות הפסח הוכרחו לחתכן משום חציצה ונכון בס"ד:

שם ורואין אנו שהדברים ק"ו. פרש"י מפרש בגמרא אדם שמטמא מחיים כו'. כאן לא נמצא בגמרא רק בחולין (ע"א ב') אבל לענין אחר. ולעד"נ דהק"ו הוא דאמה"ח באדם מטמא באהל. וטומאתו ז"י וצריך הזאה גו"ז וכהן מוזהר עליו ונזיר מגלח עליו משא"כ באמה"ח מבהמה:

משנה י

ברע"ב ד"ה הבא על הבהמה יוכיח שחייב על כל ביאה וביאה. בגמרא אמרינן דרבה תני נדות וכמו קטנות ונראה דגם כאן תני רבה הבא על הבהמות יוכיח ול"ד הרע"ב במש"כ הבא עה"ב שחייב על כל ביאה וביאה והכי הול"ל דחייב על כל בהמה ובהמה ולשון רש"י בסוף הסוגיא אטעי':

פרק ד

משנה א

ברע"ב ד"ה ואפילו אכל כו' שסבור שומן הוא כו' כ"כ רש"י ע"ש משמע דאתי לאפוקי אם ידע שהוא חלב וסבור שאין בו כשיעור ואח"כ נודע שהוא ספק אם יש בו כשיעור ומשום דזה מיקרי לא שב מידיעתו. ותימה דלא מיבעי' לריו"ח בשבת (ס"ט) דהזיד בלאו ושגג בכרת דחייב אלא אפי' לר"ל שם דבעי עד שישגוג בלאו וכרת מודה בהזיד בעשה

ע"ש בתד"ה דידע לה. ומכ"ש חצי שיעור דאפי' עשה אין בו רק איסורא בעלמא. וגם לר"ל עצמו אינו אסור אלא מדרבנן. וכ"מ ביומא (פ') אי נימא דמחייבי קרבן אכזית קטן והתניא כו':

בא"ד ואח"כ נודע לו שהוא חלב כו'. כ"כ רש"י. נראה להדיא דלא ס"ל כדעת התוס' דמחייבי אפי' בספק ספיקא. וא"כ ל"ד התוי"ט בהעתיקו דברי התוס' עפ"י הרע"ב ועלח"מ רפ"ח מהלכות שגגות:

שם ד"ה אכל אחד מהן. אבל אם בשעת אכילה היה לו ספק והזיד כו' הוי מזיד ופטור כ"כ רש"י. נסתפקתי בכה"ג אם נודע לו אח"כ שהוא ודאי חלב אם חייב חטאת. די"ל דאע"ג דלא פריש מספק אבל בודאי היה נפרש ונקרא שב מידיעתו ועי' ב"מ (ו') פרשי אינשי מספק שבועה כו'. ועי' שבועות (י"ד ב') א"ד כיון דכעדשה לא ידע אי מטמא אי לא מטמא העלמה היא. אבל אין זה ענין לנידן דידן. ולכאורה ספק איסורא אין בו איסור כרת ולאו אלא הוא כמו חצי שיעור אליבא דריו"ח (רק דחמיר מיניה שחייבין עליו א"ת) וא"כ הוי כמו הזיד בלאו לריו"ח או בעשה לר"ל דחייב חטאת כמש"כ לעיל. ועוד אני מסתפק אם נעלם ממנו שספק איסור אסור ואכל ספק חלב וס' דם וכו' אם חייב א"ת על כאו"א או אחד על כולן. ואין זה דומה לתינוק שנשבה בין העובדי כוכבים דחייב על כאו"א (שבת ס"ח ב') דהתם יש הרבה שגגות סבר שבחלב מותר וכן סבר שדם מותר וכן כולם. אבל הכא חדא שגגה היא שסבר שספק מותר. וכן ספק זה הוא לענין חטאות אם נודע אח"כ שודאי איסורי הן:

שם בתוי"ט ד"ה ספק אכל כו'. ומ"מ נ"ל ליישב דעת הרמב"ם והר"ב משום דר"ע ור' יוסי (**דלקמן כ"ג**) **סברי ע"כ טעמא דאיקבע איסורא**. ואישתמיטתי' תוס' דנדה (ט"ו) דמוקי להו דהראשון לא אכל כל החתיכה. ואף דבסוכה (ו' ב') דחו זה ע"ש היינו דמ"מ מוכח שפיר דלר"ע אפשר לומר דלא דריש מצוות מהא דר"ל דחתיכה מב' חתיכות א"ב. אבל לפי מאי דמסיק י"ל דגם המה דרשי מצוות ומיירי כשהראשון שייר קצתה דהיינו כזית ודו"ק:

משנה ב

במשנה א"ר יוסי ל"נ כו' שאני אומר מקצת עשה היום כו'. משמע דת"ק סבר דאף בזה נחלקו ור"א מחייב ומ"ט. ונ"ל משום דמצינו לר"א לעיל (י"ז) דמחייב בכתב אות אחת בש"ז ואות אחת בש"ז וס"ל לת"ק דה"ה בשבת ויוה"כ:

משנה ג

במשנה שהוא משם אחד. פירש״י כגון שתי אילנות כו׳. והרע״ב צייר בשתי נדות. ובתור״ע הקשה עליו דהא אפי׳ נתכוון לטהורה ובא על הנדה שהוא מתעסק גמור ג״כ חייב. ותמיהני שהרי הרע״ב לא פי׳ דבריהם לענין מתעסק אלא לענין ידיעה אחר החטא במה חטא ובזה אין חילוק בין שבת לחלבים ועריות. וה״ל לתפסו במה שלא פי׳ דבריהם גם לענין מתעסק כדמוכח בגמרא ועי׳ תוס׳ לקמן (ר״ד כ׳). וכמו ששכל רש״י לפרש וכן בנתכוין כו׳. גם מש״כ בתור״ע דר״ש ור״י פליגי בשחורות ולבנות אם הויין שם אחד. ג״כ תמוה דמפרש״י מוכח דלכ״ע הם שם אחד אלא דר״י ס״ל דאפי׳ בשם א׳ ממש פוטר ר׳ יהושע. ושחורות ולבנות דנקט צ״ל דל״ד אלא אורחא דמילתא נקט וכ״מ לישנא בגמרא: **שם במשנה על מה נחלקו**. ופירש״י וכן בנתכוון בזו ועשה א״ז דבה דכתיב כו׳ בין אחטאת כו׳ לר״י עד שיתכוון לחטא בה. הן לקמן בסה״ע פי׳ דלר״י מתעסק פטור מטעם מלאכת מחשבת ואפי׳ במין אחד. והיא סתירה והרגיש בה התוי״ט. וכן בכל הסוגיא דבריו נראין לכאורה כנאחזין בסבך. ונלע״ד דרש״י לשיטתו לקמן (ע״ב) בד״ה אפי׳ ר״י מחייב. דאביי ורבא פליגי אדשמואל וס״ל דדוקא מתכוין להיתר מיקרי מתעסק ופטור ולא מדרשה דמלאכת מחשבת (דס״ל דלא בא אלא למעוטי הנך דס״פ כיצד הרגל ושם) דא״כ אפי׳ במתכוון לאיסור ליפטרו כדשמואל וכפרש״י שם. אלא מדרשה דבה ולדידהו ר״י תרתי מיני מתעסק ממעט מיניה. א) במתכוון להיתר אפי׳ במין אחד. ב) במתכוון לאיסור בשני מינין. ור״א לא דריש ביה אלא למעוטי נתכוון להיתר לבד. ור׳ יהודה הוסיף דאפי׳ בלקדם פטר ר׳ יהושע בב׳ מינין ושחורות ולבנים הוו ג״כ ב׳ מינים כדקס״ד דרב אושעי׳. והוא כעין תירוצא דרבא אליבא דשמואל לקמן (כ׳). והא דפרש״י בסוף מתניתין פרט למתעסק בהיתרא כו׳. הוא לב׳ טעמים. א) ליישב דרשה דבה גם לר״א. ב) דדרכו בכ״מ לפרש המשנה כמשמעה בפשוט והיינו דר׳ יהודה מיירי במתכוון לזו ועשה א״ז. אבל למסקנא דאיירי בלקדם (ורמזה רש״י במש״כ בגמרא מפרש מאי פלוגתא דר״י עלייהו) מצינן לאוקמי מיעוטא דבה לר׳ יהושע אף במתכוון לזו ועשה א״ז בב׳ מינים. וכ״ה שיטת הרמב״ם בחבורו פ״א מהלכות שבת ומוצל מהשגת הראב״ד משום דפסק כאביי ורבא ודלא כשמואל. והלח״מ הלך ג״כ קצת בדרך הזה אבל לא בכולן:

והרע״ב נראה שהולך בשיטת התוס׳ דאביי ורבא לא פליגי אדשמואל. ואינהו מיירי שחתך אותו דבר שנתכוון לו אלא דסבור שהיה תלוש וזה ממעטינן מן בה. ומה שהזכיר גם דרשה דמלאכת מחשבת בזה (והרגיש עליו התוי״ט). נ״ל דכוונתו דהא האי בה לא כתיב גבי שבת וא״כ מנ״ל דמדרשיה דוקא לענין שבת. לזה אומר לפי שמצינו דכ״ר

גבה מלאכת מחשבת למעט מתעסק דשמואל לכן מוקמינן נמי מיעוטא דבה דאתי להא דאביי ורבא ג"כ דוקא לענין שבת. ועמש"כ בס"ד בשבועות (י"ט) בתד"ה פרט. רק עדיין דברי הרע"ב בס"פ אינן מדוייקים:

פרק ה

משנה ב

במשנה ומודה ר"ע שאינו מביא את מעילתו כו'. לכאורה קשה למה לא ישלם מספיקא להקדש לכ"ע. מי גרע הקדש מצדקה לדעת הרמב"ן שהביא הר"ן בנדרים (ז') דספיקא לחומרא. וי"ל דהקדש שאני שהרי פטרה התורה כל המזיקין אותו כמש"כ התוס' בב"ק (ז') ד"ה שור רעהו. רק דבנהנה בשוגג חידשה להביא אשם ומעילתו לכפרה ואין לך בו אלא חדושו דהיינו בודאי אבל לא בספק:

שם בתוי"ט ד"ה ר"ע מחייב כו' [**ורבנן מצות אפקיה מהיקשא כו' כצ"ל**. מהגרמ"ש ז"ל]: **בא"ד ומסקי שם** (**ר"ל בזבחים**) **דלרבנן איצטרך כו'**. ע"ש בגמ' דל"א סברא זו אלא קודם שהביא דרשה דזאת תורת וג"ש דבערכך. ובגמרא שלפנינו איתא לסברא זו לאפוקי מדרשה דזאת תורת. אבל לא לענין לאפוקי מגז"ש דבערכך. ונראה דחסר בדבריו וכצ"ל ומסקי שם בתוס' ותמצא:

משנה ה

במשנה ר' יוסי אומר אין שנים מביאין חטאת א'. בגמ' א"ל רבא לר"נ לר"י חטאת היא דלא מייתו כו' היינו ת"ק כו'. הא דלא מקשה כזה על בבא הקודמת בהא דאר"י אין שנים מביאין אשם אחד הוא משום דת"ק דהיינו ר"ע אומר זה מביא א"ת כו' ור"י בא לומר דגם א"ת אין מביאין כחכמים דא"מ א"ת על ספק מעילות. והוא כעין הוכ"ת כו' דקאמר הכא ודעתם לא הוזכרה בבבא זו. אבל הכא דלכ"ע זה מביא א"ת כו' ולהכי דייק לומר הא א"ת מייתו שניהם. א"כ היינו ת"ק. והנה בבבא דחתיכת חלב וחתיכת חלב קדש דנזכרה במשנה גם דעת חכמים דפליגי על ר"ע דתני זה מביא חטאת כו'. ואילו א"ת לא קתני גם שם איכא למיפרך ר"י היינו ת"ק. ובזה תראה שהתוי"ט במ"ז תמה על הרע"ב שלא כדת:

פרק ו

משנה א

ברע"ב ד"ה לבית השריפה. ואע"ג דחשנ"ב טעונין קבורה האי הוי כזבח פסול שטעון שרפה. עי' רש"י שגירסא אחרת היתה לו בגמרא בדברי רב אשי. אבל הרע"ב נראה דגרס כגירסא שלפנינו. וע"כ הכי פירושו דרבה דאמר א"ת מתוך שלבו נוקפו כו' ר"ל דאתי כרבנן דאית להו הך סברא. ור"א משני דאתי אפי' כר"מ ומשום דמתחזי כז"פ. אבל קושיא דאשם ודאי נשאר תירוץ דתברא. ובזה נחלץ הרע"ב ממה שתמה עליו התוי"ט במ"ב וממה שגמגם עליו במ"א:

משנה ג

במשנה חוץ מאחר יוה"כ יום אחד. נראה משום דבכל יום היה מע"ל בין א"ת לא"ת או קרוב לו לכן חשש שמא חטא בינתיים. אבל יוה"כ דכל היום מכפר והוא לא היה יכול להביאו אלא קודם תמיד של בה"ע א"כ יחסר הרבה ממע"ל לכן ליכא חשש כ"כ שמא חטא בינתיים:

משנה ה

במשנה חטאת העוף הבאה עה"ס כו'. והנה אם קודם שנמלקה נודע לה שלא ילדה מבואר לקמן (כ"ו ב') בברייתא דת"כ דריו"ח דתצא לחולין. ותמיהני מדוע לא תני לה בר"פ דחה"ע הבאה עה"ס אינו כן ר"ל כא"ת: